

De strikte bescherming van bepaalde diersoorten waarin de habitatrichtlijn voorziet, geldt ook voor dieren die hun natuurlijke habitat verlaten en terechtkomen in gebieden waar mensen wonen

Zo mag een wolf die in een dorp wordt aangetroffen slechts worden gevangen en vervoerd indien de bevoegde nationale instantie daarvoor een afwijking heeft toegestaan

In het arrest *Alianța pentru Combaterea abuzurilor* (C-88/19) van 11 juni 2020 heeft het Hof zich uitgesproken over het toepassingsgebied van het systeem van strikte bescherming van bepaalde diersoorten als bedoeld in artikel 12, lid 1, van richtlijn 92/43 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna¹ (hierna: „habitatrichtlijn”). In dit verband **heeft het Hof bevestigd dat dit systeem van strikte bescherming voor de soorten die zijn opgesomd in bijlage IV, onder a), bij deze richtlijn, waaronder de wolf, ook geldt voor dieren die hun natuurlijke habitat verlaten en terechtkomen in gebieden waar mensen wonen.**

In 2016 heeft het personeel van een vereniging voor dierenbescherming samen met een dierenarts – zonder daarvoor op voorhand toestemming te vragen – een wolf die zich ophield bij het huis van een inwoner van een Roemeens dorp dat gelegen is tussen twee grote gebieden die door de habitatrichtlijn worden beschermd, gevangen en naar een andere plaats overgebracht. Het vervoer van de gevangen wolf naar een natuurreservaat verliep echter niet zoals gepland en het dier heeft kunnen ontsnappen naar het nabijgelegen bos. Er werd een strafklacht ingediend wegens het vangen van een wolf en wegens het feit dat deze in slechte omstandigheden was vervoerd. In die strafprocedure vraagt de verwijzende rechter zich af of de bescherming van de habitatrichtlijn ook geldt voor wilde wolven die gevangen worden aan de rand van een woonkern of op het grondgebied van een lokale overheid.

Het Hof heeft er om te beginnen aan herinnerd dat artikel 12, lid 1, onder a), van de habitatrichtlijn de lidstaten ertoe verplicht de nodige maatregelen te treffen voor de instelling van een systeem waarbij de beschermde diersoorten strikt worden beschermd „in hun natuurlijke verspreidingsgebied” en het opzettelijk vangen of doden van „in het wild levende” exemplaren van die soorten verboden is.

Wat het toepassingsgebied betreft van dit verbod op het opzettelijk vangen of doden, heeft het Hof opgemerkt dat voor beschermde diersoorten die – zoals de wolf – uitgestrekte gebieden bezetten, het begrip „natuurlijk verspreidingsgebied” breder is dan de geografische ruimte die de fysieke en biologische elementen vertoont die voor hun leven en voortplanting essentieel zijn, en dus overeenkomt met de geografische ruimte waar de betrokken soort zich van nature ophoudt of verspreidt. Hieruit volgt dat er geen grenzen of beperkingen zijn aan de bescherming van artikel 12, lid 1, van de habitatrichtlijn, zodat een in het wild levend exemplaar van een beschermde diersoort dat wordt aangetroffen in de buurt van of binnen gebieden waar mensen wonen, door dergelijke gebieden trekt of zich voedt met menselijke hulpbronnen, niet kan worden beschouwd als een dier dat zijn „natuurlijke verspreidingsgebied” heeft verlaten. Deze uitlegging wordt bevestigd door de definitie in artikel 1, lid 1, onder f), van het Verdrag inzake de

¹ Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PB 1992, L 206, blz. 7).

bescherming van trekkende wilde diersoorten². Volgens die definitie slaat het begrip „verspreidingsgebied” van een soort op alle gebieden die deze soort doorkruist, ongeacht de aard ervan.

Bijgevolg is het Hof van oordeel dat het op basis van de bewoordingen van artikel 12, lid 1, onder a), van de habitatrichtlijn, dat het opzettelijk vangen of doden van exemplaren van beschermde soorten „in de natuur” verbiedt, niet mogelijk is om de gebieden waar mensen wonen uit te sluiten van de bescherming die deze bepaling biedt. Met de woorden „in de natuur” wordt alleen aangegeven dat deze verbodsbepalingen niet noodzakelijk gelden voor exemplaren die op legale wijze in gevangenschap worden gehouden.

Met de uitlegging dat er geen grenzen of beperkingen zijn aan de bescherming van artikel 12, lid 1, onder a), van de habitatrichtlijn kan ook het doel worden verwezenlijkt dat door deze bepaling wordt nagestreefd. Er moet immers niet alleen bescherming worden geboden aan de betrokken soorten die op bepaalde, restrictief omschreven plaatsen leven, maar ook aan de exemplaren van die soort die in de natuur of in het wild leven en dus een rol binnen de natuurlijke ecosystemen vervullen. Verder heeft het Hof hierover opgemerkt dat in tal van regio's van de Unie, zoals de regio die hier aan de orde is, wolven leven in gebieden waar mensen wonen en dat zij zich door de invloed die de mens op deze ruimten uitoefent ook deels aan deze nieuwe omstandigheden hebben aangepast. Voorts zorgen onder andere de ontwikkeling van de infrastructuur, de illegale houtkap, de landbouw en bepaalde industriële activiteiten ervoor dat de wolvenpopulatie en haar leefgebied onder druk staan.

Het Hof is dan ook tot de slotsom gekomen dat de verplichting om beschermde diersoorten strikt te beschermen geldt voor het hele „natuurlijke verspreidingsgebied” van deze soorten, ongeacht of zij zich in hun gebruikelijke habitat, in beschermde gebieden of in de buurt van menselijke nederzettingen bevinden.

Wat de vraag betreft hoe moet worden gehandeld wanneer een exemplaar van een beschermde diersoort in contact zou komen met de mens of zijn eigendom, met name wanneer er conflicten optreden omdat de mens zich vestigt in natuurgebieden, heeft het Hof er vervolgens aan herinnerd dat de lidstaten een volledig wettelijk kader moeten vaststellen, dat overeenkomstig artikel 16, lid 1, onder b) en c), van de habitatrichtlijn maatregelen kan omvatten die aanzienlijke schade aan met name gewassen of de veeteelt moeten voorkomen, of maatregelen die worden genomen in het belang van de volksgezondheid en de openbare veiligheid of om andere dwingende redenen van groot openbaar belang, waaronder sociale of economische redenen.

Het Hof heeft dan ook bevestigd dat een beschermde diersoort zoals een wolf slechts mag worden gevangen en vervoerd als de bevoegde nationale instantie daartoe krachtens artikel 16, lid 1, onder b) en c), van de habitatrichtlijn, bijvoorbeeld op grond van de openbare veiligheid, een afwijking heeft vastgesteld.

NOTA BENE: De prejudiciële verwijzing biedt de rechterlijke instanties van de lidstaten de mogelijkheid, in het kader van een bij hen aanhangig geding aan het Hof vragen te stellen over de uitlegging van het recht van de Unie of over de geldigheid van een handeling van de Unie. Het Hof beslecht het nationale geding niet. De nationale rechterlijke instantie dient het geding af te doen overeenkomstig de beslissing van het Hof. Deze beslissing bindt op dezelfde wijze de andere nationale rechterlijke instanties die kennis dienen te nemen van een soortgelijk probleem.

Voor de media bestemd niet-officieel stuk, dat het Hof van Justitie niet bindt.

De [volledige tekst](#) van het arrest is op de dag van de uitspraak te vinden op de website CURIA.

Contactpersoon voor de pers: Stefaan Van der Jeught ☎ (+352) 4303 2170

² Verdrag inzake de bescherming van trekkende wilde diersoorten, dat op 23 juni 1979 te Bonn is ondertekend en namens de Gemeenschap is gesloten bij besluit 82/461/EEG van de Raad van 24 juni 1982 (PB 1982, L 210, blz. 10).